

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja • Alueet • 2023:32

Enemmän hyvää innovaatioista

Sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskuksen
suunnittelu -hankkeen loppuraportti

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2023:32

Enemmän hyvää innovaatioista

Sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskuksen suunnittelu -hankkeen loppuraportti

Vera Djakonoff, Satu Korhonen

Työ- ja elinkeinoministeriö Helsinki 2023

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö

This publication is copyrighted. You may download, display and print it for Your own personal use. Commercial use is prohibited.

ISBN pdf: 978-952-327-540-9

ISSN pdf: 1797-3562

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2023

Enemmän hyvää innovaatioista Sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskuksen suunnittelu -hankkeen loppuraportti

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2023:32		Teema	Alueet
Julkaisija	Työ- ja elinkeinoministeriö		
Tekijä/t	Vera Djakonoff, Satu Korhonen		
Yhteisötekijä	Demos Helsinki Oy		
Kieli	suomi	Sivumäärä	34

Tiivistelmä

EU:n jäsenvaltiot ovat kevästä 2021 lähtien valmistelleet kansallisia sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskuksia. Osaamiskeskusten avulla pyritään lisäämään EU-rahoituksella syntyneiden innovaatioiden määrää, edistämään niiden leviävyyttä ja vaikuttavuutta sekä nostamaan sosiaalisten innovaatioiden merkitystä.

Demos Helsinki on tukenut työ- ja elinkeinoministeriötä osaamiskeskuksen suunnittelussa, edellytysten kartoittamisessa ja tarvittavien valmiuksien hahmottamisessa. Kirjallisen selvityksen ja haastattelujen jälkeen järjestettiin kolme sidosryhmätilaisuutta. Prosessista muodostui loppuraportti, jossa on ehdotettu toimintamallia innovaatiokeskusten jatkovalmisteluun.

Toimintamallin lähtökohtana on sosiaalisten innovaatioiden vaikuttavuuden kasvattaminen samalla vahvistaen ekosysteemiä. Malli rakentuu kolmen alueen ympärille: tieto, osaaminen ja vaikuttaminen. Osaamiskeskus toimii verkostomaisesti yhdistäen kansallisen ja alueellisen tason. Monimutkaisten yhteiskunnallisten ongelmien ratkaiseminen edellyttää systeemistä muutosta. Haasteena on olemassa olevien rakenteiden ja prosessien tuominen yhteen yli siilojen. Suomessa on jo nykyään lukuisia sosiaalisten innovaatioiden kehittäjiä tukevia rakenteita, mutta tarve kokonaiskuvan koordinoijalle. Lisäksi tarvitaan yhteistä vertaisoppimisen tilaa ja hyvien ideoiden kannattelemista.

Asiasanat alueet, osaamiskeskus, ekosysteemi, sosiaaliset innovaatiot, innovaatiot, hyvinvointi, yhteiskunnallinen muutos, kansalaisyhteiskunta

ISBN PDF 978-952-327-540-9 **ISSN PDF** 1797-3562

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-540-9>

Slutrapport om projektet Mer gott om innovationer Planering av kompetenscentret för sociala innovationer

---

Arbets- och näringsministeriets publikationer 2023:32**Tema**

Regionerna

Utgivare Arbets- och näringsministeriet**Författare** Vera Djakonoff, Satu Korhonen**Utarbetad av** Demos Helsinki Oy**Språk** finska**Sidantal**

34

Referat

EU:s medlemsstater har sedan våren 2021 berett nationella kompetenscentrum för sociala innovationer. Syftet med kompetenscentren är att öka antalet EU-finansierade innovationer, att främja deras spridning och genomslag samt framhäva betydelsen av sociala innovationer.

Demos Helsinki har stött arbets- och näringsministeriet i arbetet med att planera kompetenscentret, kartlägga förutsättningarna att inrätta centret och skapa en uppfattning om vilka färdigheter som behövs. Efter en skriftlig utredning och intervjuer ordnades tre möten med intressentgrupper. Processen resulterade i en slutrapport med förslag till en verksamhetsmodell för den fortsatta beredningen av innovationscentrumen.

Utgångspunkten för verksamhetsmodellen är att öka de sociala innovationernas genomslag så att ekosystemet samtidigt stärks. Modellen bygger på tre områden: kunskap, kompetens och påverkan. Kompetenscentret är nätverksbaserat och kombinerar en nationell nivå med regional nivå. Det behövs en systemisk förändring för att lösa komplexa samhällsproblem. Utmaningen är att sammanföra befintliga strukturer och processer över gränserna. I Finland finns redan nu ett flertal strukturer som stöder dem som utvecklar sociala innovationer, men det finns ett behov av en samordnare av helhetsbilden. Dessutom behövs ett gemensamt utrymme för kollegialt lärande och stöd till goda idéer.

Nyckelord regionerna, kompetenscentrum, ekosystem, sociala innovationer, innovationer, välfärd, samhällelig förändring, civilsamhället

---

ISBN PDF 978-952-327-540-9**ISSN PDF**

1797-3562

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-540-9>

More good from innovations

Final report: Planning a competence centre for social innovations project

---

Publications of the Ministry of Economic Affairs and Employment 2023:32

Subject

Regions

Publisher Ministry of Economic Affairs and Employment of Finland

---

Author(s) Vera Djakonoff, Satu Korhonen

Group author Demos Helsinki Oy

Language Finnish

Pages

34

Abstract

Since spring 2021, the EU Member States have been preparing national competence centres for social innovations. The aim of the competence centres is to increase the number of innovations generated with EU funding, to promote their spread and effectiveness, and to increase the significance of social innovations.

Demos Helsinki has supported the Ministry of Economic Affairs and Employment in the planning of the competence centre, mapping its preconditions and understanding the required capabilities. Three stakeholder events were organised after the written report and the interviews. The process formed a final report that proposed an operating model for further preparation of innovation centres.

The starting point of the operating model is to increase the effectiveness of social innovations while strengthening the ecosystem. The model is built around three areas: knowledge, competence and influence. The competence centre operates in a network-like manner, combining national and regional levels. Solving complex societal problems requires systemic change. The challenge is to bring existing structures and processes together across silos. Finland already has numerous structures that support the development of social innovations, but there is a need for a coordinator of the overall picture. In addition, a shared state of peer learning and supporting good ideas are needed.

Keywords regions, competence centre, ecosystem, social innovations, innovations, wellbeing, societal change, civil society

---

ISBN PDF 978-952-327-540-9

ISSN PDF

1797-3562

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-540-9>

Sisältö

Sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskus -hankkeen tausta	7
1 Näin hanke on edennyt	9
1.1 Kohti kukoistavaa sosiaalisten innovaatioiden ekosysteemiä.....	9
2 Toimintamalli: Enemmän hyvää innovaatioista – osaamiskeskus ekosysteemiä vahvistamassa	13
2.1 Tieto	15
2.1.1 Tavoite.....	15
2.1.2 Keinot.....	16
2.2 Osaaminen	18
2.2.1 Tavoite.....	18
2.2.2 Keinot.....	19
2.3 Vaikuttaminen	21
2.3.1 Tavoite.....	21
2.3.2 Keinot.....	22
2.4 Yhteistyö	23
3 Kiinnostavia käytäntöjä Suomesta ja maailmalta	24
3.1 Innokylä – Innovaatioiden kehittämisen tukena kaikissa vaiheissa.....	24
3.2 Yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskus.....	25
3.3 Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö – Tietopohjasta tukea perheiden elämään.....	26
3.4 The Australian Centre for Social Innovation (TACSI) – Tavoitteena ihmislähtöinen, systeminen vaikuttavuus.....	27
3.5 Social innovation Canada – Näkyvyyttä, osaamista ja yhteistoiminnan rakenteita.....	29
3.6 EIT Climate-KIC – innovaatioportfoliolla kohti systeemistä vaikuttavuutta.....	30
3.7 What Works Network.....	31
4 Yhteenveto	33

SOSIAALISTEN INNOVAATIOIDEN OSAAMISKESKUS -HANKKEEN TAUSTA

EU:n komissio julkaisi vuonna 2020 kansallisia sosiaalisten innovaatioiden¹ osaamiskeskuksia koskevan haun jäsenmaille. Komission haun taustalla oli havainto EU-rahoituksen avulla syntyneiden sosiaalisten innovaatioiden vähäisestä määrästä ja heikosta leviävyydestä sekä tavoite lisätä sosiaalisten innovaatioiden vaikuttavuutta.² Komissio tunnistaa sosiaalisten innovaatioiden merkityksen siinä, että tuleviin haasteisiin voidaan vastata Euroopan kansalaisten hyödyn mukaisesti. Siirtyminen vähähiiliseen talouteen, väestörakenteen muutokset, digitalisaatio ja COVID-19 kriisiin liittyvät kysymykset ovat jo alkaneet muuttaa työelämää, koulutusta ja sosiaalipalveluja.

Sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskusten perustaminen on osa komission tavoitetta rakentaa vuoteen 2027 mennessä EU:n kattava tukirakenne sosiaalisille innovaatioille³. Rakenne tulee tarjoamaan tukea kansallisille osaamiskeskuksille ja niiden toiminnalle, kansainväliselle yhteistyölle sekä vuorovaikutteiselle oppimiselle. Osaamiskeskusten toimintamalli ei tule olemaan kaikissa maissa sama, vaan niiden toiminta ja organisaatio-rakenne vaihtelee maittain.

Haun tuloksena yhteensä kuusi monikansallista konsortiota valittiin perustamaan omia kansallisia osaamiskeskuksiaan ja edistämään sosiaalisia innovaatioita. Konsortiot kattavat 25 maata ja niissä on mukana 148 organisaatiota. Suomi on toiminut vuodesta 2021 osana monikansallista ”Pan-European Social Innovation Lab” (PEncIL) -konsortiota yhdessä Belgian, Tšekin ja Liettuan kanssa. Projektien tavoitteena on käynnistää

-
- 1 Sosiaaliset innovaatiot ovat uusia, toimivia ideoita – palveluita, tuotteita, malleja, prosesseja tai strategioita –, jotka etsivät yhteiskunnan tarpeisiin ja ongelmiin ratkaisuja, jotka ovat parempia kuin vakiintuneet vaihtoehdot. Niiden selkeänä tavoitteena on yhteinen hyvä ja parantunut hyvinvointi. Sosiaalisten innovaatioiden ekosysteemi Suomessa (2022) Kts. lisää: <https://rakennerahastot.fi/-/sosiaalisten-innovaatioiden-ekosysteemi-suomessa>
  - 2 European Commission, Competence Centres for Social Innovation.) Kts. lisää: <https://ec.europa.eu/european-social-fund-plus/en/competence-centres-social-innovation>
  - 3 European Commission, Call for Proposals. Kts. lisää: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=629&langId=en&callId=604&furtherCalls=yes>

kansallisten sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskusten toiminta. Konsortiot pyrkivät muodostamaan verkostoja, rakentamaan valmiuksia ja synergioita sekä kehittämään välineitä ja menetelmiä, jotka lisäävät sosiaalisten innovaatioiden vaikuttavuutta kaikkialla EU:ssa.

Suomen edustajana konsortiossa on työ- ja elinkeinoministeriössä toimiva EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman hallintoviranomainen. Suomen projektin tarkoituksena on luoda valmiudet sille, että sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskuksen toiminta käynnistyy keväällä 2023.

Demos Helsinki on tukenut työ- ja elinkeinoministeriötä vuoden 2022 aikana osaamiskeskuksen suunnittelussa ja sen toimintamallin kehittämisessä.⁴ Tämän työ- ja elinkeinoministeriön sekä Demos Helsingin yhteisen hankkeen tavoitteena on ollut ymmärtää, millaiset edellytykset Suomessa on sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskuksen perustamiselle ja toiminnalle sekä hahmottaa, millaisia valmiuksia pitää vielä kehittää.

Tämä on hankkeen loppuraportti, jossa esitellään Demos Helsingin laatima ehdotus sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskuksen toimintamallista Suomessa. Raportissa kuvailtu toimintamalli on suositus, jota ministeriö hyödyntää sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskuksen valmistelutyössä.

---

4 Demos Helsinki, A competence centre for social innovation in Finland. Kts. lisää: <https://demoshelsinki.fi/referenssit/a-competence-centre-for-social-innovation-in-finland/>

1 Näin hanke on edennyt

1.1 Kohti kukoistavaa sosiaalisten innovaatioiden ekosysteemiä

Edellytyksiä sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskuksen perustamiselle on selvitetty hankkeen aikana yhdessä sosiaalisten innovaatioiden kentän toimijoiden, kuten innovaatioiden kehittäjien, rahoittajien ja muiden sosiaalisten innovaatioiden parissa vaikuttavien tahojen kanssa. Hankkeessa tunnistettiin tekijöitä, jotka vähentävät sosiaalisten innovaatioiden vaikuttavuutta Suomessa. Sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskuksen toimintamallia on rakennettu ja testattu läpi hankkeen kentän toimijoiden, sosiaalisten innovaatioiden asiantuntijoiden sekä muiden, EU-maiden rinnakkaisia hankkeita edistävien tahojen kanssa.

Tammikuussa 2022 Demos Helsinki laati tiiviin kirjallisen selvityksen siitä, keitä kaikkia toimijoita sosiaalisten innovaatioiden synnyttämiseen ja skaalautumiseen Suomessa kytkeytyy (nk. "Sosiaalisten innovaatioiden ekosysteemi") sekä siitä, millaisia tavoitteita, mahdollisuuksia ja tarpeita ekosysteemin toimijoilla on sosiaaliin innovaatioihin liittyen.⁵ Selvitys koostuu kahdesta osasta: ekosysteemin nykytilan analyysistä sekä sosiaalisten innovaatioiden vahvistamisen parhaiden käytäntöjen kartoituksesta Suomessa ja kansainvälisesti. Selvitys perustuu kirjallisuuskatsaukselle ja Demos Helsingin tammikuussa 2022 tekemille asiantuntijahaastatteluille⁶.

Selvityksen tekoa edelsi University College Londonin professorin sekä Iso-Britannian innovaatiotalon Nestan entisen pääjohtajan sir Geoff Mulganin kanssa käydyt keskustelut sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskuksen toimintamallista. Näiden pohjalta kehitettiin ensimmäinen versio mallista.

5 Rakennerahastot, Sosiaalisten innovaatioiden ekosysteemi Suomessa, 2022. Kts. lisää: <https://rakennerahastot.fi/-/sosiaalisten-innovaatioiden-ekosysteemi-suomessa>

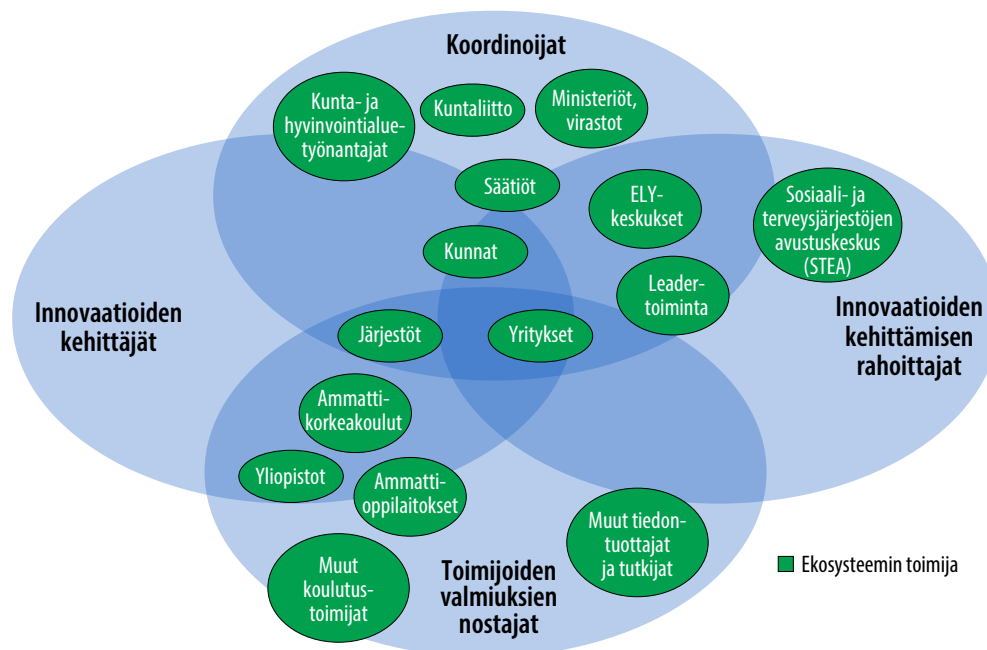
6 Selvitystä varten haastateltiin: *Anna-Mari Jaanu*, ohjelmapäällikkö, KunTeko 2020 -ohjelma, Kunta- ja hyvinvointialueuetyöntajat; *Timo Hämäläinen*, johtava asiantuntija, Sitra; *Juha Koivisto*, johtava asiantuntija, Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos (THL); *Timo Ollila*, rahoituspäällikkö, EU:n rakennerahastohankkeiden neuvonta ja ohjaus, Etelä-Savon ELY-keskus; *Mikael Seppälä*, innovaatioekosysteemien asiantuntija, Laurea-ammattikorkeakoulu, Systems Change Finland

Selvityksen myötä vahvistui käsitys siitä, että Suomessa on lukuisia vahvoja toimijoita, jotka edistävät sosiaalisten innovaatioiden syntyä. Näitä ovat mm.:

- innovaatioiden kehittäjät (mm. järjestöissä, kunnissa, yrityksissä ja korkeakouluissa)
- innovaatioiden kehittäjien osaamista ja tietopohjaa tukevat koulutuksen tarjoajat ja tiedon tuottajat (mm. Sitra ja ammattikorkeakoulut)
- verkostojen koordinoijat ja tietoportaalien ylläpitäjät (mm. Innokylä ja Yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskus)
- rahoittajat (mm. ELY-keskukset ja STEA)

Suomesta on kuitenkin koettu puuttuvan yhteinen, pitkäkestoinen ja jatkuva vertaisoppimisen sekä -kehittämisen tila tai verkosto. Ilman riittävää pitkäjänteisyyttä ja toimijoiden jakamaa yhteistä suuntaa innovaatioiden kehittämisen on koettu tapahtuvan pistemäisesti ilman, että aikaisemman kehittämistoiminnan tulosten päälle on voitu kunnolla rakentaa tai niistä saatuja oppeja aina hyödyntää. Tässä tiedonvaihdon ja vuorovaikutuksen edistäminen toimijoiden välillä on koettu tärkeäksi.

Kuvio 1. Suomen sosiaalisten innovaatioiden ekosysteemin toimijoita. Kuvio ja sen jaottelu on suuntaa antava. Todellisuudessa ekosysteemin toimijoita on paljon enemmän ja niillä voi olla sellaisia päällekkäisiä rooleja, jotka eivät käy ilmi kuvioista.

Nykytilanteessa sosiaaliset innovaatiot ja niiden tulokset eivät leviä hallinnonalalta tai yhteiskunnan sektorilta toiselle tarpeeksi usein tai tehokkaasti. Monimutkaisten yhteiskunnallisten ongelmien ratkaiseminen edellyttää systeemistä muutosta ja sitä, että ratkaisut leviävät yli sillojen. Sosiaalisten innovaatioiden ekosysteemiä tuleekin siis vahvistaa. Sosiaalisten innovaatioiden ekosysteemillä tarkoitetaan toimijoiden, resurssien (esimerkiksi kyvyt ja rahoitus) ja infrastruktuurin muodostamaa kokonaisuutta, joka rakentuu vuorovaikutukselle, yhteisille tavoitteille ja vertaisoppimiselle. Kukoistavan sosiaalisten innovaatioiden ekosysteemin tuloksena saamme enemmän hyvää innovaatioista.

Monimutkaisten yhteiskunnallisten ongelmien ratkaiseminen edellyttää systeemistä muutosta ja sitä, että ratkaisut leviävät yli sillojen. Kukoistavan sosiaalisten innovaatioiden ekosysteemin tuloksena saamme enemmän hyvää innovaatioista.

Selvitystä seurasi kolme sidosryhmätilaisuutta keväällä 2022, joissa tunnistettiin edellytyksiä sille, että Suomessa rakennetaan yhdessä polkua kohti kukoistavaa sosiaalisten innovaatioiden ekosysteemiä. Yhdessä sosiaalisten innovaatioiden toimijoiden kanssa selvitettiin:

1. Millainen olisi kukoistava sosiaalisten innovaatioiden ekosysteemi?
2. Mitä sellaista hyvää Suomessa jo on, jota voidaan vahvistaa kukoistavan sosiaalisten innovaatioiden ekosysteemin luomiseksi?
3. Millaisilla toiminnoilla sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskus pystyy parhaiten vauhdittamaan kehitystä kohti kukoistavaa sosiaalisten innovaatioiden ekosysteemiä?

Kukoistavan sosiaalisten innovaatioiden ekosysteemin piirteinä pidettiin seuraavia:

Tilaa innovaatioille

Ekosysteemissä tulee tehdä tilaa innovaatioille tukemalla kehittämis-toimintaa ja kulttuuria, joka kannustaa siirtymistä ideatasolta kokeiluihin, sallii epäonnistumisen ja niiden kautta oppimisen. Tämä edellyttää mm. pitkäjänteistä ja dialogille perustuvaa rahoitusta.

Aito yhdessä kehittämisen yhteisö

Innovaatiotoimijat löytävät toisensa. Toimijat löytävät ekosysteemistä samalla alueella ja samojen teemojen parissa ja tavoitteiden eteen työskenteleviä tahoja. Ekosysteemi on vertaisoppimisen ja yhteistyön tila, johon osallistujat ovat sitoutuneita ja joista syntyy aitoja toimia.

Ihmisten viisaus käyttöön

Sosiaalisten innovaatioiden kehittäjät, rahoittajat ja käyttöönottajat ymmärtävät, että avaimet ratkaisuihin ihmisten hyvinvoinnin edistämiseen ovat usein heillä itsellään. Ratkaisuja saadaan kehitettyä osallistamalla eikä niitä voida tuoda ylhäältä alas.

Demos Helsinki viimeisteli sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskuksen toimintamallia sidosryhmätilaisuuksien jälkeen keväällä 2022. Tässä vaiheessa toimintamallin aiheista keskusteltiin vielä eri maiden kansallisten osaamiskeskushankkeiden edustajien kanssa. (Saksasta Social Impact gGmbH, Iso-Britanniasta Social Innovation Exchange ja Tanskasta Danish Social Innovation Academy).

2 Toimintamalli: Enemmän hyvää innovaatioista – osaamiskeskus ekosysteemiä vahvistamassa

Osana hankkeen selvitystyötä kartoitettiin sosiaalisten innovaatioiden määritelmää eri tahojen näkökulmasta. Kartoituksen pohjalta muodostettiin seuraava määritelmä, joka on ohjannut toimintamallin muodostamista:

“Sosiaaliset innovaatiot ovat uusia, toimivia ideoita – palveluita, tuotteita, malleja, prosesseja tai strategioita –, jotka etsivät yhteiskunnan tarpeisiin ja ongelmiin ratkaisuja, jotka ovat parempia kuin vakiintuneet vaihtoehdot. Niiden selkeänä tavoitteena on yhteinen hyvä ja parantunut hyvinvointi.

Sosiaalisten innovaatioiden vaikutusmekanismit ovat moninaisia: ne muuttavat perustavanlaatuisesti rutiineja, resurssivirtoja, valtasuhteita tai vallitsevia käsityksiä. Ne ovat sosiaalisia paitsi päämääriltään myös keinoiltaan: ongelmia ratkoessaan ja tarpeita tyydyttäessään ne samalla muuttavat tai luovat uusia sosiaalisia suhteita ja yhteistyötä, antavat usein ihmisille roolin tarpeiden tyydyttämisessä ja siten parantavat yksilöiden ja yhteiskunnan kykyä toimia. Sosiaalisia innovaatioita voivat kehittää julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin toimijat, käyttäjät ja yhteisöt, niin julkisten palveluiden osaksi kuin niiden ulkopuolelle.⁷

Tässä hankkeessa sosiaaliset innovaatiot onkin ymmärretty sen laajasti kattavan erilaisia innovaatioita esimerkiksi “asunto ensin”-toimintamallista tapoihin hyödyntää hyvinvointia lisäävää teknologiaa. Osaamiskeskuksen toiminnan suunnittelun lähtökohtana on ollut etenkin ESR-rahoitteisten hankkeiden tuloksena syntyvien sosiaalisten innovaatioiden vaikuttavuuden lisääminen sekä sidosryhmien tukeminen käytettävissä olevan EU-rahoituksen hyödyntämisessä. Kuitenkin sosiaalisten innovaatioiden leviäminen ja niiden vaikuttavuuden kasvaminen edellyttää, että ratkaisuja ei tarkastella yksittäisinä vaan osana laajempaa systeemiä. Osaamiskeskuksen toiminnan onkin tähdättävä koko sosiaalisten innovaatioiden ekosysteemin vahvistamiseen.

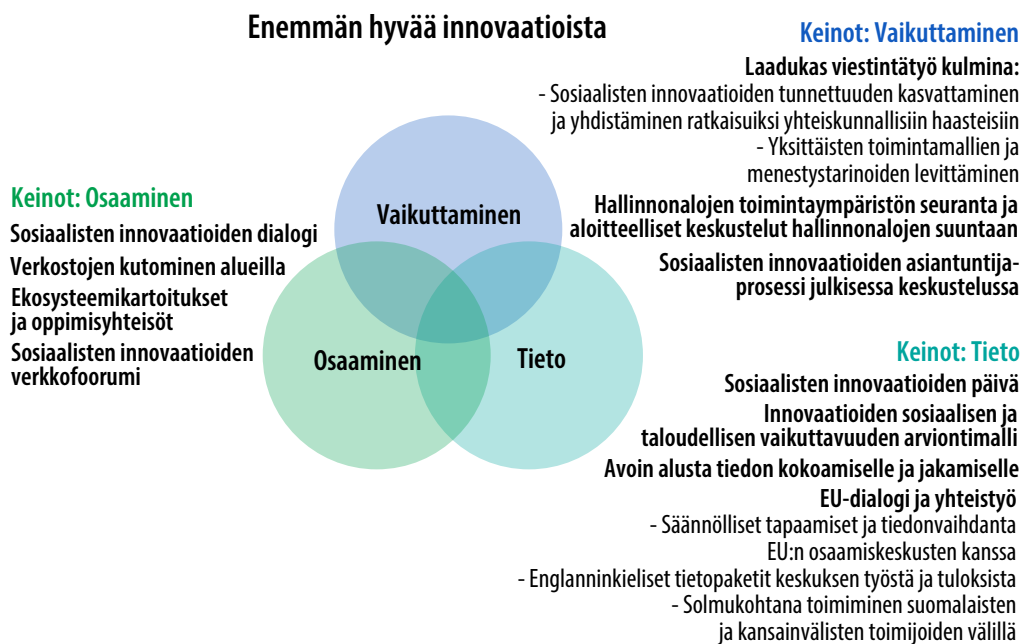
7 Lähteet: BEPA 2011; European Commission 2013; Howaldt & Schwarz 2010; Moulaert (2005); Mulgan et al. 2007; Murray, Caulier-Grice & Mulgan (2010); Nesta 2009; Neumeier 2017; OECD LEED 2000; OECD 2011; OECD 2016; Westley and Antadze 2010

Tässä raportissa esiteltävässä toimintamallissa sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskus rakentuu kolmen, toisiinsa kytkeytyvän alueen ympärille. Nämä ovat:

- **Tieto:** tietoisuuden lisääminen siitä mikä toimii ja on vaikuttavaa sekä sosiaalisten innovaatioiden tunnettuuden ja näkyvyyden kasvattaminen.
- **Osaaminen:** innovaatiokehittäjien, rahoittajien ja päätöksentekijöiden kyvykkyyksien ja toimijuuden vahvistaminen yhteistyössä sekä yhteisen suunnan rakentaminen.
- **Vaikuttaminen:** sosiaalisten innovaatioiden tunnistaminen keskeiseksi ratkaisussa yhteiskunnan viheiliäisiin ongelmiin.

Yhdessä alueiden sisältämät tavoitteet ja keinot muodostavat osaamiskeskuksen toimintamallin. Toimintamallin tuloksena saamme enemmän hyvää innovaatioista.

Kuvio 2. Ehdotus sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskuksen toimintamallista.

2.1 Tieto

2.1.1 Tavoite

”Tieto”-alueen tavoitteena on tehdä tunnetuksi sekä yksittäisiä sosiaalisia innovaatioita että koko konseptia yleisesti. ”Sosiaalinen innovaatio” koetaan usein vaikeaksi käsitteeksi. Sen ytimessä on uusien ratkaisujen tarjoaminen yhteiskunnan tarpeisiin ja ongelmiin tavoitteenaan hyvinvoinnin lisääminen. Sosiaalisten innovaatioiden käsite on väline keskustelun helpottamiseksi ja yhteiskunnallisen hyvän saavuttamiseksi. Sosiaalisen innovaation käsite helpottaa julkishallinnon, koulutustoimijoiden sekä yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoiden yhteistyötä, mahdollistaen toimien kohdentamisen erityisten tarpeiden ja haasteiden mukaan.⁸ Osaamiskeskus lisää käsitteen tunnettuutta.

Tietoisuus sosiaalisista innovaatioista, niihin liittyvistä hyvistä käytännöistä, työkaluista ja toimintamalleista kasvaa, kun niistä ja niiden tuloksista kerätään tietoa yhteen paikkaan helposti löydettäväksi. Kattavan, laadukkaan ja ajankohtaisen tiedon tarjoaminen helposti ymmärrettävässä muodossa parantaa todennäköisyyttä, että sosiaalisia innovaatioita hyödynnetään tietoisemmin yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisemisessa. Osaamiskeskuksen myötä innovaatioiden tulokset ovat matalalla kynnyksellä löydettävissä ja hyödynnettävissä.

Sosiaalisia innovaatioita hyödynnetään tietoisemmin yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisemisessa.

Laadukas saatavilla oleva tieto innovaatioista ja innovaatiotoiminnan tuloksista helpottaa sosiaalisten innovaatioiden taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten arviointia. Tämä on hyödyllistä paitsi innovaatioiden kehittäjille ja rahoittajille myös innovaatioiden käyttöönotosta päättävillä tahoilla. Mitä paremmin sosiaalisten innovaatioiden tuottama lisäarvo ja vaikuttavuus tunnustetaan, sen paremmat lähtökohdat on myös laatia kriteereitä rahoitettavien innovaatioiden validoimiselle sekä niiden vaikuttavuuden mittareita.

Aikaisemman kehittämistyön tulokset ja vaikuttavuus on tehty näkyviksi ja niistä voidaan oppia.

Innovaatioiden pitkäjänteinen kehittäminen sekä tarkoituksenmukaisempi rahoitustoiminta edellyttää, että aikaisemman kehittämistyön tulokset ja vaikuttavuus on tehty näkyviksi ja niistä voidaan oppia. Innovaatioiden kehittäjät voivat ammentaa aikaisemman työn tuloksista ja rahoittajien käsitys siitä, mikä toimii kasvaa. Kun poliittiset

⁸ European Commission, Call for Proposals. Kts. lisää: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=629&langId=en&callId=604&furtherCalls=yes>

päätöksentekijät (niin kansallisella kuin EU-tasolla) saavat tietoa sosiaalisten innovaatioiden taloudellisesta ja sosiaalisesta vaikuttavuudesta, ne aletaan nähdä yhä keskeisimpänä yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisemiselle.

2.1.2 Keinot

Sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskus kytkee yhteen EU-rahoitusta myöntävät ELY-keskukset sekä ESR-rahoitteista hanketyötä tekevät toimijat vahvemmin muuhun avoimen yhteiskehittämisen ekosysteemiin ja sen toimijoihin (kehittäjät, kehittämistyön tulosten hyödyntäjät, rahoittajat). Tarkoitusta varten osaamiskeskus ylläpitää verkossa toimivaa alustaa, jonne kootaan tietoa toimintamalleista, kehittämishankkeista ja niiden tuloksista sekä hyödyllisiä kehittämisen työkaluja, menetelmiä ja muita materiaaleja. Alustan yhteydessä toimii myös verkkofoorumi (kts. Osaaminen: keinot).

Innovaatiokehittäjät jakavat **alustalla** tietoa kehittämishankkeistaan, niiden etenemisestä ja tuloksista. **Alustan** järjestämiseksi ei ole järkevää aloittaa tyhjästä vaan tehdä yhteistyötä jo olemassa olevien alustojen ja kehittämisympäristöjen kanssa, jotka tarjoavat jo nyt teknisen alustan tiedon kokoamiselle ja jakamiselle.

Alustalla innovaatioiden kehittäjille, rahoittajille ja päätöksentekijöille tuodaan saataville työkaluja arvioida innovaatioiden sosiaalista ja taloudellista vaikuttavuutta. Tähän tarkoitukseen osaamiskeskus kehittää **arviointimallin innovaatioiden sosiaaliselle ja taloudelliselle vaikuttavuudelle**. **Arviointimalli** kehitetään ammentamalla olemassa olevasta sosiaalisten innovaatioiden tietopohjasta sekä asiantuntijuudesta. Esimerkiksi menestyneiden innovaatioiden jakamia yhteisiä tekijöitä tunnistetaan. **Arviointimallin** kehittämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi Sitran vaikuttavuuden askelmerkkejä⁹. Malli voi olla esimerkiksi

- Työkalu innovaation vaikuttavuuspotentiaalın arvioimiseksi, esimerkiksi kriteeristö ajankohtaisuuden, kysynnän, toteutettavuuden ja arvolupauksen arvioimiselle
- Vaikuttavuuden mittaristo, jota seuraamalla innovaation toteutunutta vaikuttavuutta voidaan arvioida

9 Sitra, vaikuttavuuden askelmerkit. Kts. lisää: <https://www.sitra.fi/julkaisut/vaikuttavuuden-askelmerkit/>

Osaamiskeskus osallistuu myös sosiaalisten innovaatioiden EU-tasoiseen validointi- ja kehittämistyöhön. **Arviointimallin** kehittämisessä sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskus voi tehdä yhteistyötä esimerkiksi jonkin muun sosiaalisten innovaatioiden asiantuntija- tai niiden vaikuttavuutta edistävän tahon kanssa.

Yksittäisten innovaatioiden ja niiden vaikuttavuuden näkyväksi tekemisen lisäksi sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskus lisää tietoa siitä, mitä sosiaaliset innovaatiot ovat ja miksi innovaatioita kannattaa ottaa rohkeasti käyttöön. Tietoisuutta sosiaalisista innovaatioista ja niiden näkyvyyttä lisätään testaamalla kansallista **sosiaalisten innovaatioiden päivää**. Tarkoituksena on voimistaa verkoston (kts. Osaaminen) toimijoiden ääntä julkisessa keskustelussa ja tehdä näkyväksi hankkeiden tuloksia sekä sosiaalisten innovaatioiden käsitettä. **Sosiaalisten innovaatioiden päivää** vietetään:

- Verkossa ja viestimissä kattavan viestintäkampanjan kautta, jossa esitellään kehittäjien, käyttöönottajien sekä rahoittajien menestystarinoita siitä, miten sosiaaliset innovaatiot ovat käytännössä johtaneet kasvaneeseen hyvään.
- Järjestämällä fyysiset sosiaalisten innovaatioiden messut, joista viestitään aktiivisesti ja kattavasti sosiaalisten innovaatioiden ekosysteemin toimijoille sekä muille mahdollisille kiinnostuneille. Osana messuja järjestetään mm. paneeleita, puheenvuoroja ja kaikille avoimia työpajoja.

Suomen sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskuksen tehtävänä on vahvistaa **tiedonvaihtoa, vertaisoppimista ja yhteistyötä kansainvälisten kumppaneiden kanssa**. Tämä tapahtuu aluksi ensisijaisesti EU:n sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskusrakenteen kautta.¹⁰ Osaamiskeskus jatkaa keskustelua säännöllisesti sekä PEnCIL-konsortion että muiden konsortioiden jäsenten kanssa ja myöhemmin osana EU:n laajuista osaamiskeskusrakennetta. Tätä vuorovaikutusta on käynnistetty jo syksyn 2021 ja kevään 2022 aikana. Keskeistä on varmistaa kansainväliselle yleisölle suunnattu raportointi ja viestintä Suomen osaamiskeskuksen toiminnasta, opeista ja tuloksista. Osaamiskeskus tuo saataville englanninkielisiä tietopaketteja osaamiskeskuksen työstä. Sosiaalisten innovaatioiden **verkkofoorumilla** (kts. Osaaminen) ja muilla kanavilla tiedotetaan toimijoille kansainvälisistä mahdollisuuksista, kuten yhteistyöstä ja tapahtumista. Osana **sosiaalisten innovaatioiden päivää** järjestettävillä messuilla kutsutaan edustusta muiden maiden osaamiskeskuksista ja näiden piirissä olevista toimijoista verkostoitumaan suomalaisten toimijoiden kanssa. **Osaamiskeskus toimii suomalaisen sosiaalisten innovaatioiden ekosysteemin ja EU:n sosiaalisten innovaatioiden yhteisön välisenä solmukohtana.**

10 European Commission, Competence Centres for Social Innovation. Kts. lisää: <https://ec.europa.eu/european-social-fund-plus/en/competence-centres-social-innovation>

2.2 Osaaminen

2.2.1 Tavoite

“Osaaminen”-alueen tavoitteena on vahvistaa sosiaalisten innovaatioiden kehittäjien, rahoittajien ja käyttöönottajien toimijuutta ja edellytyksiä hahmottaa paremmin omaan toimintaympäristöön linkittyvät mahdollisuudet. Oma toiminta pystytään näin kytkemään osaksi yhteistä jaettua suuntaa ja laajaa yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Yhteiskuntien kohtaamat haasteet vaativat hyvinvointilähtöisiä systeemisiä ratkaisuja, jotka vaikuttavat monella eri tasolla tuoden yhteen yksittäisten kehittämishankkeiden toimijat ja tulokset. Siksi osaamista on vahvistettava verkostoista käsin edistämällä toimijoiden välistä vuorovaikutusta, vertaisoppimista ja yhteistyötä.

Oma toiminta pystytään kytkemään osaksi yhteistä jaettua suuntaa ja laajaa yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Osaamiskeskus tuo yhteen sosiaalisten innovaatioiden kehittäjiä, käyttöönottajia ja rahoittajia. Vahva alueellisuus ja läsnäolo lähellä toimijoita ovat verkostomaisesti toimivan osaamiskeskuksen tärkeitä periaatteita. Tämä mahdollistaa toiminnan kehittämisen niin, että se vastaa toimijoiden tarpeisiin ja vahvistaa samalla alueella toimivien tahojen välistä yhteistyötä ja luottamusta. Osaamiskeskus tarjoaa innovaatiokehittäjille tukea kehittämissuorituksen eri vaiheissa. Verkkopalvelut ovat tärkeitä, mutta eivät yksinään riitä, jos tavoitteena on aidosti kasvattaa innovaatioiden kehittäjien osaamista, vaan tarvitaan myös kohtaamisia kasvokkain. Osaamiskeskus fasilitoi toimijat yhteen tuovaa vertaisoppimisen tilaa (kts. Keinot: oppimisyhteisöt ja verkkofoorumi). Tilassa toimijoilla on mahdollisuus löytää yhteistyön paikkoja niiden kanssa, jotka kehittävät ja etsivät ratkaisuja yhteisiin haasteisiin, ESR-hanketyön teemoja tukevasti¹¹. Näin laajemman ekosysteemin osaaminen saadaan käyttöön yksittäisissä kehittämishankkeissa, johtuen viisaampaan kehittämiseen ja parempaan vaikuttavuuteen. Samalla rahoittajat saavat enemmän tietoa kentän tarpeista ja ilmiöistä.

Laajemman ekosysteemin osaaminen saadaan käyttöön yksittäisissä kehittämishankkeissa, johtuen viisaampaan kehittämiseen.

Osaamiskeskus edistää kehittäjien ja rahoittajien välistä vuorovaikutusta ja keskustelua. Tämän myötä kehittäjät ja rahoittajat ymmärtävät paremmin toistensa tarpeita ja tavoitteita, löytäen niiden väliltä yhtymäkohtia. Vuorovaikutus mahdollistaa sen, että

11 Euroopan rakennerahastot 2021–2027. Kts. lisää:
<https://www.ely-keskus.fi/rakennerahastot-2021-2027>

kehittäjillä on mahdollisuus pitkäjänteisempään kehittämiseen, jossa kehittämisen rahoitus taipuu kokeiluihin, kokeiluista ja epäonnistumisista oppimiseen sekä kehittämisen mukauttamiseen opitun perusteella. Tämä tukee uusien toimivien toimintamallien kehittämistä sekä skaalautumisen edellyttämää jatkokehittämistä.

Kehittäjillä on mahdollisuus pitkäjänteisempään kehittämiseen, jossa kehittämisen rahoitus taipuu kokeiluihin, kokeiluista ja epäonnistumisista oppimiseen.

Innovaatioiden skaalautumisen edistämiseksi keskus osallistaa toimintaan innovaatioiden skaalautumiseen vaikuttavia innovaatioiden käyttöönotosta päättäviä tahoja, kuten valmistelijoita, johtajia ja päätöksentekijöitä. Uusien ratkaisujen ollessa entistä helpommin päätöksentekijöiden saatavilla, voi se lopulta johtaa entistä parempiin palveluihin. Kun innovaatioita sovelletaan uusiin ympäristöihin, syntyy samalla tietoa, jota voidaan edelleen hyödyntää innovaatioiden kehittämisessä.

2.2.2 Keinot

Sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskus toimii verkostona ja sen solmukohtina toimivat ELY-keskuksissa toimivien verkostojen ”kutojien” fasilitoimat oppimisyhteisöt, sosiaalisten innovaatioiden verkkofoorumi sekä säännöllisesti järjestettävä, rahoittajat ja kehittäjät yhteen tuova **sosiaalisten innovaatioiden dialogi**. Aluksi verkoston kehittämisen tukena hyödynnetään systeemisen muutoksen asiantuntijuutta. Tässä voidaan pyytää mentoointia esimerkiksi Systems Change Finlandilta¹². Lisäksi konsultoidaan muita verkostomaisesti toimivia yhteisöjä, kuten esimerkiksi Imlaa, joka ylläpitää yhteisövaikuttavuuden viitekehyksen¹³ pohjalta toimivaa alueellista Lapsuuden rakentajatoppimisverkostoa¹⁴, verkostomaisesti toimivaa Yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskusta¹⁵ sekä kehittämis-ympäristö Innokylää¹⁶.

Sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskus tukee toimijoita alueellisesti ELY-keskusten yhteydessä toimivien **verkostojen kutojien** kautta. **Kutojat** ovat verkostojen rakentajia, jotka tunnistavat, kuuntelevat ja tuovat yhteen toimijoita alueilla. **Kutojat** voivat toimia yhdellä alueella, kiertävästi, yksin tai tiimeissä. Tärkeintä on varmistaa, että **kutojat**

12 Systems Change Finland. Kts. lisää: <https://www.systemschange.fi/>

13 Verstas, lapsuuden rakentajat, Yhteisövaikuttavuus (Collective Impact). Kts. lisää: <https://lapsuudenrakentajatverstas.fi/yhteisovaikuttavuus/>

14 Verstas, lapsuuden rakentajat, alueellinen oppimisverkosto. Kts. lisää: <https://lapsuudenrakentajatverstas.fi/alueellinenoppimisverkosto/>

15 Yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskus. Kts. lisää: <https://yyo.fi/>

16 Innokylä. Kts. lisää: <https://innokyla.fi/fi>

toimivat alueellisesti lähellä sosiaalisten innovaatioiden toimijoita. Ennen osaamiskeskuksen toiminnan aloittamista ehdotetaan, että ELY-keskusten kanssa käytäisiin keskusteluja ja kartoitettaisiin tarkemmat edellytykset kutojatoiminnan järjestämiseksi ja käynnistämiseksi.

Aluksi **kutojat** tekevät omaa aluettaan koskevan alueellisen **ekosysteemikartoituksen**, joka kuvaa, minkälaisia suhteita innovaatiotoimijoiden välillä on. **Ekosysteemikartoitusten** pohjalta muodostetaan **oppimisyhteisöjä**, joissa sosiaalisten innovaatioiden toimijat löytävät tarpeitaan vastaavat resurssit, (mm. tietoa, rahoitusta ja kontakteja) ja niiden tavoitteiden kannalta relevantit toimijat kuten muut kehittäjät, innovaatioiden käyttöön-otosta päättävät tahot ja rahoittajat. **Oppimisyhteisöt** kytkevät samoja tavoitteita jakavat toimijat osaksi yhteistä suuntaa.

Oppimisyhteisöissä innovaatioiden kehittäjät saavat jatkuvaa tukea kehittämiselle vertaisoppimisen kautta ja tietoa rahoitusmahdollisuuksista. Päätöksentekijät löytävät uusia ratkaisuja ja rahoittajat saavat tietoa läheltä toimijoita. **Oppimisyhteisöt** tukevat sitä, että innovaatioiden kehittämisen varrella on monta vuorovaikutuksen ja tukemisen pistettä. Näin hankeperusteisesta kehittämisestä päästään kohti jatkuvampaa ja pidemmälle tähtäävää toimintaa.

Kutojat kutsuvat oppimisyhteistöjen toimijat yhteen säännöllisesti. Nämä vertaisoppimisen tilaisuudet voivat olla esimerkiksi:

- Avoimia keskustelu- ja verkostoitumistilaisuuksia, joissa kehittäjillä on mahdollisuus vapaamuotoiseen kokemusten jakamiseen.
- Konkreettiseen yhteiskehittämistyöhön keskittyviä ”kehittämisklinikoita”, jossa kehittäjien, rahoittajien ja päätöksentekijöiden tarpeita sekä osaamista ja kysyntää törmäytetään työpajoissa.
- Tulevaisuustyöpajoja, joissa samoihin yhteiskunnallisiin haasteisiin ratkaisuja etsivät toimijat rakentavat yhteistä visiota.

Oppimisyhteistöjen lisäksi kutojat ovat läsnä kansallisesti alueelliset toimijat yhteen tuovalla, osaamiskeskuksen ylläpitämällä **sosiaalisten innovaatioiden verkkofoorumilla**. Yhdessä **oppimisyhteisöt** ja **verkkofoorumi** muodostavat yhteisen vertaisoppimisen tilan. **Verkkofoorumista** pyritään luomaan aktiivinen, Suomen sosiaalisten innovaatioiden ekosysteemin toimijoiden kohtaamispaikka ja yhteisö. **Foorumille** osallistuminen edellyttää tunnistautumista ja rekisteröitymistä. **Rekisteröitymällä verkkofoorumille** toimijat voivat keskustella keskenään ja kartoittaa yhteistyön mahdollisuuksia, jakaa hyviä käytäntöjä, julkaista uutisiaan ja tietoa tapahtumistaan sekä etsiä itselleen relevanttia

tietoa. **Verkkofoorumi** voi toimia avoimen tiedon kokoamisen ja jakamisen alustan yhteydessä (kts. Tieto). **Verkkofoorumin** käynnistämässä selvitetään mahdollisuuksia hyödyntää jo olemassa olevia alustoja.

Sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskus rakentaa innovaatioiden kehittäjien ja rahoittajien välisen vuorovaikutusmallin. Sen toteutuksessa hyödynnetään alueellisten kutojien tuottamia ekosysteemikartoituksia. Malliin sisältyy kaksi kertaa vuodessa järjestettävä **sosiaalisten innovaatioiden dialogi**, joista toinen voidaan kytkeä vuotuisen **sosiaalisten innovaatioiden päivään**. Työpajana järjestettävässä **dialogissa** käydään ilmi lähtöistä keskustelua innovaatorahoituksen kehittämistä paremmin kehittäjien ja rahoittajien tarpeita vastaavaksi. Lisäksi **dialogissa** huomioidaan tulevaisuusnäkökulma ja toimintaympäristöön vaikuttavat trendit. Keskustelut tuovat syötteitä osaamiskeskuksen strategiaan ja vaikuttamistyöhön.

2.3 Vaikuttaminen

2.3.1 Tavoite

Sosiaalisia innovaatioita synnyttää halu vastata yhteiskunnallisiin tarpeisiin paremmin kuin mihin vakiintuneet toimintatavat pystyvät. Yksityinen sektori ei välttämättä ole kiinnostunut näistä tarpeista tai julkinen sektori on pystynyt vastaamaan niihin huonosti tai ei ollenkaan. Osaamiskeskus pyrkii vaikuttamaan siihen, että sosiaalisten innovaatioiden merkitys ja vaikuttavuus tunnustetaan läpi yhteiskunnan.

Sosiaalisten innovaatioiden merkitys ja vaikuttavuus tunnustetaan läpi yhteiskunnan.

Sosiaalisten innovaatioiden tuottama hyvinvointi on nostettava innovaatio- ja hyvinvointipolitiikan ytimeen. Tällä tarkoitetaan laajaa tapaa ymmärtää sosiaaliset innovaatiot palveluina, tuotteina, malleina, prosesseina tai strategioina, jotka tuottavat yhteistä hyvää ja hyvinvointia. Sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskus pyrkii vaikuttamaan siihen, että innovaatioiden hyvinvointia lisäävät vaikutukset tunnustetaan entistä paremmin, minkä kautta niiden vaikuttavuuden ja skaalautumisen edistämiseksi on enemmän tahtotilaa niin poliittisesti kuin poikkisektoraalisesti.

Sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskus toimii vaikuttajana eri hallinnonalojen kanssa kehittääkseen toimintamallia, jossa sosiaalisten innovaatioiden tarpeet ja ratkaisut kohtaavat paremmin. Ratkaisuilla monimutkaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin on paljon kysyntää. Keskuksella on rooli tämän kysynnän vahvistajana ja vastaajana:

hyvinvointilähtöisen innovaatiopolitiikan vaikuttajana ja sosiaalisten innovaatioiden asiantuntijana. Sosiaalisten innovaatioiden tuloksia ja vaikuttavuutta tuodaan aktiivisesti näkyväksi hallinnonalojen suuntaan.

| Ratkaisulla monimutkaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin on paljon kysyntää.

Osaamiskeskuksen keräämä tieto sosiaalisten innovaatioiden roolista yhteiskunnallisten haasteiden (esim. vihreä siirtymä tai pandemiaelvytys) ratkaisemisessa vahvistaa laajemman yleisön tietoisuutta niiden yhteiskunnallisesta merkityksestä. Vaikuttamistyö sisältää tietoon pohjautuvaa aktiivista viestintää, julkiseen keskusteluun osallistumista sekä vuorovaikutusta hallinnonalojen kanssa.

2.3.2 Keinot

Sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskukselle syntyy sen toiminnan kautta kattava asiantuntijuus suomalaisesta sosiaalisten innovaatioiden ekosysteemistä ja kentän tilasta. Osaamiskeskus hyödyntääkin vaikuttamisessa omaansa ja muiden sosiaalisten innovaatioiden asiantuntijatoimijoiden kanssa muodostunutta kattavaa tietopohjaa ja asiantuntijuutta siitä, miten sosiaalisia innovaatioita voidaan hyödyntää ratkaisuinä yhteiskunnan viheliäisiin haasteisiin. Vaikuttamisen keinoina käytetään **aktiivista viestintää ja viestintäpalveluita, vuorovaikutusta hallinnonalojen kanssa, sosiaalisten innovaatioiden päivän ympärillä tapahtuvaa kampanjointia, sosiaalisten innovaatioiden asiantuntijapresenssiä julkisessa keskustelussa sekä ekosysteemin toimijoiden äänen voimistamista oppimisyhteisöissä ja sosiaalisten innovaatioiden verkkofoorumilla.** Vaikuttamistyössä on kaksi kulmaa:

1. Sosiaalisten innovaatioiden käsitteen tunnettuuden kasvattaminen niin, että siitä käytävä keskustelu helpottuu ja että sosiaalisten innovaatioiden hyödyntämisen mahdollisuudet tunnustetaan entistä paremmin. Tietoisuus sosiaalisten innovaatioiden tuomista ratkaisuista lisääntyy.
2. Yksittäisten hyvien toimintamallien ja menestystarinoiden levittäminen, mikä edesauttaa niiden skaalautumista.

Hallinnonalojen toimintaympäristön tunteminen ja sen tunnistaminen, missä sosiaaliset innovaatiot voisivat olla osana vaikuttavampia ratkaisuja on keskeistä sille, että sosiaalisten innovaatioiden tuottama arvo ja vaikuttavuus saadaan näkyväksi. Sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskus pitää itsensä ajan tasalla hallinnonalojen tilanteesta, uudistuksista, aloitteista ja ohjelmista. Keskus on aloitteellinen **keskusteluissa hallinnonalojen kanssa** ja selvittää niiden kanssa yhdessä, millaisten toimintatapojen kautta **sosiaalisten innovaatioiden ratkaisut ja hallinnonalojen tarpeet voisivat kohdata paremmin.** Osaamiskeskus

välittää hallinnonaloille tietoa sosiaalisten innovaatioiden kentän tilanteesta ja laatii katsauksia yhteiskunnallisten haasteiden sekä hallinnonalojen tarpeiden kannalta relevanteista toimintamalleista ja tuloksista. Tarkoitus on rakentaa yhteistä ymmärrystä siitä, miten sosiaaliset innovaatiot tukevat hallinnonalojen suunnittelutyötä, päätöksentekoa ja ennakkointia tarjoamalla uusia, sosiaalisesti ja taloudellisesti vaikuttavampia toimintatapoja.

2.4 Yhteistyö

Hankkeessa tehdyn selvitystyön tulosten perusteella ajatukseen koko suomalaista sosiaalisten innovaatioiden ekosysteemiä koordinoivasta tahosta suhtaudutaan myönteisesti. Toisaalta sen pelätään synnyttävän päällekkäisyyksiä jo olemassa olevien toimijoiden kanssa. Keskuksen fokus onkin tärkeä määrittellä riittävän selkeästi jo sen alkuvaiheessa. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sen määrittelemistä, kuinka eri hallinnonalat kytkeytyvät osaamiskeskuksen toimintaan ja mikä on osaamiskeskuksen suhde muihin jo samankaltaista työtä sosiaalisten innovaatioiden saralla tekeviin tahoihin.

Toisaalta juuri siksi, että Suomessa on monia innovaatioita tukevia rakenteita, on muodostunut tarve kokonaiskuvan piirtäjälle ja sen koordinoijalle. Sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskuksen on järkevää tehdä tiivistä työtä jo olemassa olevien tahojen ja toimijoiden kanssa, jotka tekevät sen tavoitteiden kanssa linjassa olevaa työtä. Tämä edellyttää proaktiivista dialogia tahojen suuntaan jo ennen osaamiskeskuksen toiminnan käynnistymistä. Yhteinen sosiaalisten innovaatioiden asiantuntemuksen, tiedon ja muun tuen hyödyntäminen Suomessa lisää toiminnan vaikuttavuutta. Vaikuttamistyö sosiaalisten innovaatioiden aseman edistämiseksi osana päätöksentekoa ja sen näkyväksi tekeminen yhteiskunnassa onnistuu parhaiten yhteistyön kautta.

3 Kiinnostavia käytäntöjä Suomesta ja maailmalta

3.1 Innokylä – Innovaatioiden kehittämisen tukena kaikissa vaiheissa

Alueet: tieto ja osaaminen

Innokylä¹⁷ on THL:n, Sosten ja Kuntaliiton rakentama sosiaali- ja terveysalan kansallinen kehittämissympäristö, joka perustuu ajatukselle avoimesta yhdessä kehittämisestä. Innokylä tarjoaa tietoa, työkaluja, menetelmiä ja kumppaneita innovaatioiden kehittämisen tueksi. Innokylä on kansainvälisestäikin tarkasteltuna ainutlaatuinen alusta, jolla on pitkä historia teknisen alustan tarjoajana, tiedon kokoajana ja jakajana.

Ympäristö on suunnattu innovaatioiden kehittäjille, kehittämistyön tuloksia hyödyntäville valmistelijoille ja päätöksentekijöille. Innokylän tarjoamiin palveluihin kuuluvat työpajat, sparraukset, valmennukset, koulutukset, erilaiset tapahtumat ja hyvien käytäntöjen jakaminen. Osaamisen tueksi ympäristö tarjoaa menetelmiä tiedonhausta erikoisammattitutkinto-koulutukseen. Jälkimmäiseen on osallistunut jo satoja soteammattilaisia ja johtajia. Sen koulutustoimintaa on kohdistettu myös uudistusten tueksi. Esimerkiksi Tulevaisuuden sote-keskusohjelman tueksi on järjestetty muutosjohtamisen ja palveluiden kehittämisen ohjelmat.¹⁸ Innokylän osaamisen kehittämistoimet tavoittavat laajasti eri ammattilaisia ja asiantuntijoita.

Keskeiset opit

Kehittämisessä huomioitu kehittäjät, rahoittajat ja johtaminen, periaatteena avoin yhteiskehittäminen. Ympäristöön on koottu kattavasti tietoa, joka on helposti löydettävissä sekä ymmärrettävässä muodossa. Innokylässä on pysyviä työntekijöitä ylläpidossa rakentamassa kytköksiä sote- ja kunta-alan kehittämisen ja uudistamisen työhön.

17 Innokylä. Kts. lisää: <https://innokyla.fi/fi>

18 Innokylä, Innokylän valmennusohjelma Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman tueksi. Kts. lisää: <https://innokyla.fi/fi/innokylan-valmennusohjelma-tulevaisuuden-sosiaali-ja-terveyskeskus-ohjelman-tueksi>

Kiinnostavat käytännöt

- Hyvien käytäntöjen kokoaminen ja jakaminen
- Toimintamallien levittämisen tuki
- Tiedon toimijoille räätälöity levitys
- Työpajat ja sparraukset
- Valmennukset ja koulutukset
- Tapahtumat ja viestintä

3.2 Yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskus

Alueet: osaaminen ja vaikuttaminen

Työ- ja elinkeinoministeriön ohjaama, vuonna 2021 perustettu Yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskus¹⁹ tarjoaa neuvontaa ja ohjausta yhteiskunnallista yritystoimintaa harjoittaville tai käynnistävälle yrittäjille ja yhteisöille. Verkostona toimiva keskus perustettiin hallitusohjelman ja yhteiskunnallisten yritysten strategian pohjalta. Sen tavoitteena on tehdä yhteiskunnallista yrittäjyyttä tunnetuksi ja houkuttelevaksi vaihtoehdoksi luoda työpaikkoja ja hyvinvointia Suomeen. Yritysten lisäksi keskus palvelee ELY-keskuksia ja muita julkisia yrityspalveluita.

Osaamiskeskuksen verkoston fasilitoinnista vastaavat konsortiona Yhteiskunnallisten yritysten liitto Arvo ry, Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy, Kuntoutussäätiö sr, Osuus-toimintakeskus Pellervo ry, Silta-Valmennusyhdistys ry ja Vates-säätiö sr. Yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskuksen konsortiossa on vahvaa asiantuntemusta ja kokemuspohjaa sosiaalisten innovaatioiden asemasta Suomen kontekstissa.

Keskeiset opit

1. Vahva sosiaalisten innovaatioiden ja yhteiskunnallisen yrittäjyyden asiantuntijuus yhdistettynä yritysten ohjaukseen ja neuvontaan.
2. Verkostomainen asiantuntijuuden hyödyntäminen ja yhdistäminen sitä tarvitseville.
3. Yhteiskunnallisen yrittäjyyden tunnettuuden lisääminen.

---

19 Yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskus. Kts lisää: <https://yyo.fi/>

Kiinnostavat käytännöt

- Tuki sosiaalisten innovaatioiden tuotteistamiseen ja skaalaamiseen
- Neuvonta koskien yhteiskunnallisen yrityksen perustamista tai yhteiskunnallisen yritystoiminnan käynnistämistä
- Neuvonta yrityksille osatyökykyisten työllistämiseksi
- Rahoitusneuvonta
- Vaikuttavuussparraukset yrityksille
- Datasivusto, joka kokoaa yhteen tietoa yhteiskunnallisesta yritystoiminnasta Suomessa laajasti eri rekisteriaineistoja hyödyntäen

3.3 Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö – Tietopohjasta tukea perheiden elämään

Alueet: tieto ja osaaminen

Vuonna 1987 perustettu Itla – Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö²⁰ edistää ja tukee Suomessa asuvien lasten ja lapsiperheiden hyvinvointia, yhdenvertaisuutta ja asemaa sekä hyvää tulevaisuutta. Nykyiset toiminta-alueet ovat tieto, innovaatiot ja koulutus. Säätiö toimii sillanrakentajana, koollekutsujana ja tiedon syntetisoijana päätöksentekijöiden, tutkimusyhteisöjen ja ammattilaisten välillä. Se edistää ihmisvaikutusten arviointia kaikilla julkisen politiikan alueilla. Lasten palvelujärjestelmä on nykyisin sirpaleinen ja heikosti koordinoitu ja systeemistä muutosta tarvitaan, jotta lapset ja perheet saavat tarvitsemansa avun.

Yksi kiinnostava systeemisen muutoksen toteuttamisen viitekehysistä on yhteisövaikuttavuus-viitekehys²¹. Viitekehysten pohjalta rakentuu lapsi- ja perhepalveluiden kehittäjille suunnattu Itlan alueellinen oppimisverkosto ja tietopankki Verstaas²², joka perustuu yhteiseen päämäärään sitoutuneeseen, alueellisia tarpeita kuuntelemaan yhteistyöhön. Sen tavoitteena on lasten, nuorten ja perheiden pärjäävyyden²³ vahvistami-

20 Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö. Kts. lisää: <https://itla.fi/>

21 Verstaas, lapsuuden rakentajat, Yhteisövaikuttavuus (Collective Impact). Kts. lisää: <https://lapsuudenrakentajatverstaas.fi/yhteisovaikuttavuus/>

22 Verstaas, Tervetuloa Verstaalle rakentamaan sujuvaa arkea. Kts. lisää: <https://lapsuudenrakentajatverstaas.fi/>

23 Verstaas, Pärjäävyys. Kts. lisää: <https://lapsuudenrakentajatverstaas.fi/parjaavyys/>

nen. Verkostossa tapahtuva toiminta, kuten vertaisoppiminen, tutkimus ja tiedonjako on pyritty rakentamaan paikallisista tarpeista lähtien ja vahvistaen paikallisia kyvykkyyksiä ja osaamista.

Keskeiset opit

Yhteisövaikuttavuuden viitekehys (collective impact) vaikuttavuuden edistäjänä ja toimijoiden yhdistäjänä. Sen keskeiset periaatteet ovat yhteiset tavoitteet, yhteiset arvioinnin mittarit, toisiaan vahvistavat toiminnot sekä jatkuva vuorovaikutus.

Kiinnostavat käytännöt

- Alueellinen oppimisverkosto²⁴
- Tietopohjainen tuki (mm. tutkimus, YHTEISÖ+VAIKUTTAVUUS bootcampit, podcastit)²⁵

3.4 The Australian Centre for Social Innovation (TACSI) – Tavoitteena ihmislähtöinen, systeminen vaikuttavuus

Alueet: Osaaminen ja vaikuttaminen

TACSI²⁶ perustettiin vuonna 2009 Etelä-Australian hallituksen toimesta. Nykyään se on itsenäinen toimija, jolla on projekteja eri puolilla Australiaa. TACSI:n tavoitteena on kehittää uusia ja parempia tapoja rakentaa sosiaalista ja taloudellista hyvinvointia. TACSI on tehnyt rohkeita kokeiluja ihmislähtöisen innovaation saralla.^{27,28} Sen toiminta perustuu ajatukselle, että ihmiset ovat oman elämänsä asiantuntijoita. Näin ollen parhaat innovaatiot syntyvät työskentelemällä yhdessä sellaisten ihmisten kanssa, joita ratkaistavat haasteet koskettavat.

24 Verstas, Lapsuuden rakentajat alueellinen oppimisverkosto. Kts. lisää: <https://lapsuudenrakentajatverstas.fi/alueellinen-oppimisverkosto/>

25 Verstas, Materiaalipankki. Kts. lisää: <https://lapsuudenrakentajatverstas.fi/materiaalit/#1616593532419-c13c6011-201c>

26 TACSI. Kts. lisää: <https://www.tacsi.org.au/>

27 TACSI, We're TACSI, Australia's national centre for social innovation. Kts. lisää: <https://www.tacsi.org.au/about/who-we-are>

28 TACSI, Our work. Kts. lisää: <https://www.tacsi.org.au/our-work>

Keskeiset opit

1. Rohkeita ja systeemisiä kokeiluja tehdään verkostomaisessa, sosiaalisten innovaatioiden ekosysteemin toimijat yhdistävässä ympäristössä
2. Sosiaalisia innovaatioita skaalatessa otetaan huomioon erilaisten ympäristöjen ja systeemien vaikutukset.
3. Sosiaalisten innovaatioiden vaikuttavuus rakentuu ihmislähtöisyydelle.

Kiinnostavat käytännöt

- Innovaatiokonsultointi. TACSI pyrkii nostamaan yksilöiden, tiimien ja organisaatioiden valmiuksia kehittää innovaatioita ja ratkaisuja ihmislähtöisesti.²⁹
- Systeemisten aloitteiden tekeminen. Sosiaaliin haasteisiin ei pystytä vastaamaan vain yksittäisillä käytännöillä tai palveluilla. Aloitteet kokoavat yhteen sosiaalisten innovaatioiden ekosysteemin toimijat pitkän aikavälin kokeiluihin. Yksi esimerkki tästä on tulevaisuuden asumista kuvitteleva The Future of Home -ohjelma³⁰.
- Innovaatioiden skaalaus. TACSI:n fokus innovaatioissa ulottuu niiden ideointivaiheesta käytännön toteutukseen.³¹ Keskus työskentelee verkostojensa kanssa levittääkseen ja toistaakseen innovaatioita uusissa ympäristöissä. TACSI pyrkii myös kasvattamaan ymmärrystä siitä, miten innovaatioita tulee soveltaa erilaisissa ympäristöissä. Yksi esimerkki tästä on TACSI:in perheiden välistä tukea edistävä Family by Family -ohjelma³².

29 TACSI. Kts.lisää: <https://www.tacsi.org.au/>

30 TACSI, We've written a book that explores the Future of Home. Kts. lisää: <https://www.tacsi.org.au/our-work/project/future-of-home-ebook>

31 TACSI, What we do. Kts. lisää: <https://www.tacsi.org.au/what-we-do>

32 Family by Family. Kts lisää: <https://familybyfamily.org.au/>

3.5 Social innovation Canada – Näkyvyyttä, osaamista ja yhteistoiminnan rakenteita

Alueet: tieto ja osaaminen

Vuonna 2019 perustetun Social innovation Canada-verkoston³³ tavoitteena on vahvistaa kanadalaista sosiaalisten innovaatioiden ekosysteemiä sekä voimaannuttaa ihmisiä ja organisaatioita. Verkosto tarjoamaa tietoa, työkaluja, taitoja ja verkostoja, joita tarvitaan kompleksisten ongelmien ratkaisuun ja sosiaalisten innovaatioiden synnyttämiseen.

Toimintamallia suunniteltiin vuorovaikutteisesti 750 kehittäjää kuullen. Toiminta käynnistyi vuonna 2018 2,4 miljoonan rahoituksen turvin maan hallitukselta ja säätiöiltä. Si:n ytimessä on viiden hengen tiimi, joka toimii kansallisella tasolla kumppanuudessa alueellisten ”solmutoimijoiden” tai kumppaneiden alueellisten yhteyshenkilöiden kanssa. Alueilla toimivat tärkeät verkostojen kutojat (weavers)³⁴, jotka järjestävät kokoontumisia ja tapahtumia innovaatiokehittäjille ja muille tunnistetuille sosiaalisten innovaatioiden ekosysteemien toimijoille. Toistaiseksi verkosto keskittyy yhteistyön infrastruktuurin rakentamiseen, joka tukisi kokeiluja ja yhteisoppimista.

Keskeiset opit

1. Toiminnan suunnittelun toteutettu yhdessä innovaatioiden kehittäjien kanssa
2. Fokus sosiaalisten innovaatioiden kanssa toimivien yhdistämisessä ja ekosysteemin vahvistamisessa
3. Arvoina muun muassa avoimuus, olemassa olevien resurssien hyödyntäminen, kevyt hallinto sekä periferioiden voimaannuttaminen
4. Huomioitu tarve oppimisen yhteisöille sekä alueellisesti että temaattisesti
5. Toiminnan rahoitus useasta lähteestä, tavoitteena taloudellinen kestävyys

Kiinnostavat käytännöt

- Alueelliset ekosysteemikartoitukset. Ekosysteemikarttojen avulla sosiaalisten innovaatioiden toimijat löytävät tarpeitaan vastaavat, työkalut, resurssit ja yhteisöt

33 Social Innovation Canada. Kts. lisää: <https://sicanada.org/>

34 Social Innovation Canada ”Introducing Social Innovation Canada”. Kts. lisää: https://www.sicanada.org/wpcontent/uploads/2018/12/si-canada-strategy_public.pdf

- Ongelman kehystys- ja systeemisen ajattelun koulutukset
- Tiedon- ja tarinanjakoalustat

3.6 EIT Climate-KIC – innovaatioportfolioilla kohti systeemistä vaikuttavuutta

Alueet: osaaminen ja vaikuttaminen

Euroopan teknologiainstituutin alainen osaamis- ja innovaatioyhteisö EIT Climate-KIC³⁵ hyödyntää ilmastonmuutokseen vastaavassa toiminnassaan innovaatioportfolioita. Innovaatioportfoliot³⁶ ovat uudehko, yhteen tuotuihin kokeiluihin ja tiiviiseen vuorovaikutukseen perustuva lähestymistapa. Se perustuu ajatukselle siitä, että ne toimijat, jotka pyrkivät vastaamaan toiminnallaan tiettyihin yhteiskunnallisiin haasteisiin koordinoisivat toimintaansa sen sijaan, että ne vain seuraisivat itse asettamia tavoitteitaan silloissa. Innovaatioportfolio-ajattelun mukaisesti EIT Climate-KIC:in tunnistaa hankkeiden ja toimijoiden välisiä suhteita ja kerää yhteen toimijoita yhteiskunnan eri sektoreilta vahvistaen näin yhteisen oppimisen ja ymmärryksen rakentumista, mikä puolestaan johtaa suurempaan vaikuttavuuteen. Sen vuoden 2020 innovaatioportfolio³⁷ sisältää hankkeita, jotka vastaavat EIT Climate-KIC:in 12 vaikuttavuustavoitteeseen.

Keskeiset opit

1. Fokus sellaisissa toimintatavoissa, jotka ulottuvat organisaation ulkopuoliseen toimintaan ja rakenteisiin (innovaatioportfoliot, orkestraattorina toimiminen)
2. Innovaatioekosysteemin orkestraattorina toimiminen, eli sen toimijoiden yhteistoiminnan edistäminen systeemisen muutoksen saavuttamiseksi
3. Jaetun ymmärryksen ja vaikuttavuuden rakentaminen innovaatioportfolioiden kautta

35 EIT Climate-KIC. Kts. lisää: <https://www.climate-kic.org/>

36 Sitra, "Radikaali epävarmuus vaatii radikaalia yhteistoimintaa". Kts. lisää: <https://www.sitra.fi/julkaisut/radikaali-epavarmuus-vaatii-radikaalia-yhteistoimintaa/>

37 EIT Climate-KIC, A Snapshot of EIT Climate-KIC's Innovation Portfolio. Kts. lisää: <https://www.climate-kic.org/in-detail/2020-innovation-portfolio/>

Kiinnostavat käytännöt

- Innovaatioportfoliot: EIT Climate-KIC:in vaikuttavuustavoitteiden kannalta keskeisten toimijoiden tunnistaminen.

3.7 What Works Network

Alueet: tieto ja vaikuttaminen

Iso-Britannian What Works-verkoston³⁸ tavoitteena on varmistaa, että julkishallinnon työntekijöillä on aina saatavilla laadukasta ja relevanttia tietoa niiden päätöksenteon tueksi. Verkosto koostuu 10 itsenäisestä, mutta Cabinet Officen (Iso-Britannian valtioneuvoston kanslia) koordinoimasta What Works-keskuksesta, kolmesta liitännäisjäsenestä (affiliate) sekä yhdestä yhteistyökumppanista (associate), jotka toimivat eri politiikka-alueilla (mm. koulutus, rikollisuuden ehkäisy, nuorisotyöllisyys ja kodittomuus). Keskukset mahdollistavat näyttöön perustuvan uusien julkisten sektorin innovaatioiden ja ratkaisujen kehittämisen muotoilemalla tietoa niin, että päätöksentekijät voivat hyödyntää sitä helposti. Keskus tuottaa laadukasta näyttöä päätöksenteon tueksi kokoamalla yhteen tietoa ja suorittamalla arviointeja ohjelmien ja politiikkatoimien vaikuttavuudesta sekä laatimalla korkealaatuisia yhteenvetoraportteja. Keskusten rahoitus tulee useista julkisista ja ei-julkisista lähteistä, mukaan lukien Economic and Social Research Council (ESRC)³⁹ ja Big Lottery Fund⁴⁰.

Keskukset tuottavat tietoa toimivista käytännöistä tekemällä tutkimusta ja kuullen sidosryhmiä. Esimerkiksi vuosien 2016–2020 aikana What Works for Children’s Social Care rahoitti yhteensä 50 innovaatiohanketta eri puolilla maata.⁴¹ Vuonna 2021 se julkaisi päätöksentekijöille suunnatun yhteenvedon näiden hankkeiden vaikuttavuusarviointien tuloksista.

38 What Works Network. Kts. lisää: <https://www.gov.uk/guidance/what-works-network>

39 Economic and Social Research Council (ESRC). Kts. lisää: <https://www.ukri.org/councils/esrc/>

40 Community Fund. Kts. lisää: <https://www.tnlcommunityfund.org.uk/>

41 What Works For Children’s Social Care, Learning From Innovation – Summaries Of The Children’s Social Care Innovation Programme Round Two Evaluations. Kts. lisää: <https://whatworks-csc.org.uk/research-report/learning-from-innovation-summaries-of-the-childrens-social-careinnovation-programme-round-two-evaluations/>

Keskeiset opit

1. Käytäntöjen ja toimintatapojen jatkuva vertailu ja arviointi niiden kehittämiseksi ja vaikuttavuuden edistämiseksi
2. Toiminnan arvoina avoimuus ja lähestyttävyyys päämääränä tuoda saataville laadukasta näyttöä ja tietoa toimivista käytännöistä helposti ymmärrettävässä muodossa
3. Jatkuvan vuorovaikutuksen takaaminen tiedon tuottajien ja hyödyntäjien välillä sen varmistamiseksi, että tieto on paitsi laadukasta myös relevanttia

Kiinnostavat käytännöt

- Aukkojen tunnistaminen olemassa olevassa tietopohjassa
- Laadukkaan ja tarkan tiedon tuottaminen, kokoaminen ja syntetisointi helposti ymmärrettäviksi syötteiksi

4 Yhteenveto

Sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskus-hankkeen⁴² taustalla on Euroopan komission tavoite lisätä panoksia sosiaalisiin innovaatioihin. Eri puolilla EU:ta sosiaalisia innovaatioita synnytetään hajanaisista rakenteista käsin. Suomessa on jo tehty arvokasta ja edistyksestä työtä tällä saralla, mutta tarve on sosiaalisten innovaatioiden ekosysteemiä vahvistavalle taholle ja ylläpitäjälle, joka kannattelee sosiaalisten innovaatioiden teeman näkyvyyttä.

Monimutkaisten yhteiskunnallisten ongelmien ratkaiseminen edellyttää systeemistä muutosta ja sitä, että ratkaisut leviävät yli siilojen. Yksi haasteista on olemassa olevien rakenteiden ja prosessien tuominen yhteen. Suomessa tarvitaan yhteistä, pitkäkestoista ja jatkuvaa vertaisoppimisen ja -kehittämisen tilaa sekä hyvien ideoiden kannatteleminen. Sosiaalisten innovaatioiden ekosysteemiä tuleekin siis vahvistaa. **Näin saadaan enemmän hyvää innovaatioista.**

Tässä raportissa on esitelty ehdotus sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskusten toimintamallista, joka vastaa hankkeessa yhdessä asiantuntijoiden ja sidosryhmien kanssa tunnistettuihin suomalaisen sosiaalisten innovaatioiden ekosysteemin haasteisiin ja mahdollisuuksiin sekä ammentaa parhaista käytännöistä. Toimintamallin lähtökohtana on ollut sosiaalisten innovaatioiden vaikuttavuuden kasvattaminen ekosysteemin vahvistamisen kautta. Osaamiskeskus toimiikin siis verkostomaisesti yhdistäen kansallisen tason sekä vahvan alueellisen läheisyyden.

Toimintamalli rakentuu kolmesta alueesta: 1. tieto (tietoisuuden lisääminen siitä mikä toimii ja on vaikuttavaa sekä sosiaalisten innovaatioiden tunnettuuden ja näkyvyyden kasvattaminen), 2. osaaminen (innovaatiokehittäjien, rahoittajien ja käyttönottajien kyvykkyyksien ja toimijuuden vahvistaminen yhteisössä sekä yhteisen suunnan rakentaminen) ja 3. vaikuttaminen (sosiaalisten innovaatioiden tunnistaminen osaksi ratkaisuja yhteiskunnan viheliäisiin ongelmiin).

---

42 European Commission, Competence Centres for Social Innovation. Kts. lisää: <https://ec.europa.eu/european-social-fund-plus/en/competence-centres-social-innovation>

Osaamiskeskuksen on tärkeä tehdä yhteistyötä sellaisten jo olemassa olevien toimijoiden kanssa, jotka tekevät sen tavoitteiden kanssa linjassa olevaa työtä. Koska Suomessa on jo monia sosiaalisten innovaatioiden kehittäjiä tukevia rakenteita, on muodostunut tarve kokonaiskuvan piirtäjälle ja sen koordinoijalle. Tämä edellyttää ennakoivaa vuoro-vaikutusta tahojen suuntaan jo ennen osaamiskeskuksen toiminnan käynnistymistä. Keskinäinen asiantuntemuksen, tiedon ja muun tuen hyödyntäminen tuo työhön vaikuttavuutta.

Koska Suomessa on jo monia sosiaalisten innovaatioiden kehittäjiä tukevia rakenteita, on muodostunut tarve kokonaiskuvan piirtäjälle ja sen koordinoijalle.

Verkkajulkaisu
ISSN 1797-3562
ISBN 978-952-327-540-9

Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi
Julkaisumyynti: vnjulkaisumyynti.fi